

Những kết quả đạt được và giải pháp trong thời gian tới

LÊ MẠNH TUYẾN*

Trước sự chuyển biến nhanh chóng của Cách mạng công nghiệp lần thứ tư, tỉnh Quảng Ninh xác định việc phát triển đô thị thông minh (ĐTTM), chính quyền điện tử là cơ hội để tỉnh Quảng Ninh xây dựng được nền hành chính hiện đại, minh bạch, hiệu quả vì nhân dân phục vụ. Trong thời gian qua, với sự nỗ lực, nhanh chóng áp dụng các giải pháp khoa học, công nghệ hiện đại, tỉnh Quảng Ninh đã đạt được nhiều thành tựu trong phát triển ĐTTM. Mặc dù vẫn còn nhiều khó khăn, nhưng Tỉnh vẫn tiếp tục hiện thực hóa quyết tâm trở thành ĐTTM trong tương lai không xa.

XU HƯỚNG TẤT YẾU

Đô thị hóa đang trở thành một xu thế chủ đạo, định hình kinh tế, môi trường, xã hội và văn hóa, là động lực cơ bản cho phát triển kinh tế - xã hội của Tỉnh. Đến năm 2020, Quảng Ninh đã phát triển 13 đô thị, trong đó có 1 đô thị loại I (Hạ Long), 3 đô thị loại II (Cẩm Phả, Uông Bí, Móng Cái), 2 đô thị loại III (Quảng Yên, Đông Triều); 2 đô thị loại IV (thị trấn Tiên Yên, thị trấn Cái Rồng) và 5 đô thị loại V (thị trấn Quảng Hà, thị trấn Đầm Hà, thị trấn Cô Tô, thị trấn Bình Liêu, thị trấn Ba Chẽ). Hầu hết các đô thị trên địa bàn tỉnh đều phát triển đúng và vượt kế hoạch nâng loại đô thị như đề xuất. Tỷ lệ đô thị hóa toàn Tỉnh đạt trên 64,44%, là một trong 5 địa phương có tỷ lệ đô thị hóa cao nhất cả nước. Tăng trưởng kinh tế ở khu vực đô thị của Tỉnh luôn đạt ở mức cao so với mặt bằng chung.

Tuy nhiên, quá trình phát triển các đô thị của Tỉnh đang gặp nhiều thách thức. Đó là việc phát triển một số đô thị, khu vực còn hạn chế về tầm nhìn và chất lượng. Hạ tầng kỹ thuật và hạ tầng xã hội của các đô thị chưa được đầu tư đồng bộ, chất lượng chưa cao, năng lực quản lý đô thị còn hạn chế. Không gian kiến trúc

cảnh quan đô thị chưa tạo được bản sắc và nét đặc trưng của từng đô thị. Tốc độ phát triển hạ tầng thường không theo kịp với tốc độ đô thị hóa, dẫn đến những hệ lụy, như: ngập lụt, ô nhiễm môi trường, tai nạn giao thông...

Cách mạng công nghiệp 4.0 có ảnh hưởng mạnh mẽ đến sự phát triển và hoàn thiện của đô thị. Thực tiễn tại các đô thị trên thế giới, ứng dụng ĐTTM đã đem lại nhiều hiệu quả. Vì vậy, với mục tiêu quy hoạch đô thị hướng tới ĐTTM, khắc phục hạn chế, thách thức, thời gian qua tỉnh Quảng Ninh đã chủ động nghiên cứu xây dựng, phát triển ĐTTM theo hướng tăng trưởng bền vững, phát huy các tiềm năng và lợi thế trên cơ sở khai thác có hiệu quả các sản phẩm của Đề án Chính quyền điện tử và Đề án triển khai mô hình thành phố thông minh.

NHỮNG KẾT QUẢ ĐẠT ĐƯỢC

Năm 2016, Đề án xây dựng thành phố thông minh được tỉnh Quảng Ninh phê duyệt. Đây được xem là xu thế tất yếu trong bối cảnh hội nhập ngày càng sâu rộng, sự bùng nổ mạnh mẽ của cuộc Cách mạng công nghiệp 4.0 và thực tiễn phát triển của Tỉnh. Đề án gồm 32 nhiệm vụ, trong đó, giai đoạn 2017-2020 sẽ thực hiện trên nền tảng Chính quyền điện tử giai đoạn I, tập trung vào cải thiện các lĩnh vực y tế, giáo dục, tài nguyên và môi trường, giao thông, du lịch, an ninh trật tự...

Tháng 8/2019, Quảng Ninh đưa vào vận hành thử nghiệm Trung tâm Điều hành thành phố thông minh đặt tại Trụ sở HĐND, UBND Tỉnh. Đây cũng được xem là mục tiêu lớn của Tỉnh khi xây dựng Đề án. Trung tâm

* TS., UBND thị xã Quảng Yên, tỉnh Quảng Ninh

cho phép sử dụng thông tin và công nghệ phân tích, để chính quyền Tỉnh đưa ra những quyết định kịp thời, giúp quản lý được đa dạng các vấn đề, bao gồm cả những vấn đề đã được dự liệu trước và những vấn đề xảy ra đột xuất, tình huống khẩn cấp... Đồng thời, tăng tính tương tác ngược lại khi người dân có thể gửi ý kiến góp ý, thông báo cho các cơ quan trong Tỉnh biết về các sự cố, vấn đề liên quan tới hạ tầng đô thị, giao thông, an ninh an toàn, môi trường... qua ứng dụng Smart Quảng Ninh bằng vài thao tác bấm nút cực kỳ đơn giản trên thiết bị di động.

Với Trung tâm Điều hành này, cơ quan quản lý nhà nước còn có thể sử dụng hệ thống xem và gửi báo cáo thông minh; chỉ đạo điều hành, quản lý văn bản, lịch làm việc, nhiệm vụ, chương trình họp thông minh; tiếp nhận và trả lời ý kiến người dân; công cụ theo dõi, phân tích báo chí và mạng xã hội.

Một trong những kỳ vọng lớn của Đề án đưa ra là đến năm 2020, TP. Hạ Long cơ bản trở thành ĐTTM của Tỉnh. Mục tiêu này được đặt ra dựa trên cơ sở cân nhắc kỹ những tiện đề sẵn có, cũng như định hướng phát triển mà Thành phố đang xây dựng. Trên tinh thần đó, Hạ Long đã bắt nhịp ngay vào lộ trình trở thành ĐTTM với quyết tâm cao độ nhất.

Đến năm 2020, dáng vóc của một thành phố du lịch hiện đại, văn minh đã dần hiện hữu. Thành phố đã hoàn thành hệ thống chiếu sáng thông minh với trên 4.300 bộ đèn led chiếu sáng khắp 145 tuyến đường thuộc địa bàn. Các hệ thống chiếu sáng này được kết nối và điều khiển, giám sát, vận hành tự động bởi Trung tâm điều khiển hệ thống chiếu sáng công cộng. Toàn Thành phố được đầu tư hệ thống wifi miễn phí với 107 điểm phát sóng đã phục vụ rất tốt cho du khách, hỗ trợ du lịch, tạo nền tảng cho các ứng dụng thông minh hướng đến nâng cao chất lượng dịch vụ.

Thành phố cũng đang gấp rút triển khai ứng dụng công nghệ thông tin trong nâng cao hiệu quả hoạt động ngành du lịch, với mong muốn đem đến cho du khách những trải nghiệm du lịch một cách tốt nhất. Đồng thời, hỗ trợ các doanh nghiệp cung ứng dịch vụ du lịch hiệu quả, hỗ trợ các cơ quan quản lý du lịch phân tích, dự báo số liệu, đẩy mạnh quảng bá và quản lý hoạt động du lịch.

Bên cạnh đó, cải cách hành chính trên nền tảng khai thác tiện ích của công nghệ thông tin đã và đang được triển khai đồng bộ tại các cơ quan hành chính nhà nước, 100% thủ tục hành chính thuộc thẩm quyền giải quyết của Thành phố đã đưa vào giải quyết tại Trung tâm Hành chính công Thành phố theo nguyên tắc "Tiếp nhận - thẩm định - phê duyệt tại chỗ". Một số thủ tục đã và đang được thực hiện qua môi trường mạng nhằm tiết giảm tối đa thời gian, chi phí cho người dân, doanh nghiệp. Các ứng dụng về công nghệ số, kios thông tin, thương mại điện tử, thanh toán trực tuyến cũng được triển khai ở các doanh nghiệp, cơ sở kinh doanh dịch vụ... qua đó tạo thuận lợi cho hoạt động thu thuế.

Sự vươn mình của Hạ Long với dáng dấp của ĐTTM đã tạo nên sức bật mới cho thành phố thủ phủ. Từ sự thành công của Hạ Long, những thành phố thông minh tiếp theo của Tỉnh cũng dần được hình thành,

như: Uông Bí, Cẩm Phả, Móng Cái... Đây chính là những tiện đề quan trọng, cốt lõi để Quảng Ninh trở thành thành phố thông minh vào năm 2030.

Một sự kiện đáng mừng của Tỉnh trong năm 2020 là sự kiện vận hành thử nghiệm thành công Trung tâm Điều hành ĐTTM TP. Móng Cái, ngày 25/2/2020. Móng Cái, địa phương đi đầu trong 13 huyện, thị xã, thành phố của tỉnh Quảng Ninh khai trương, vận hành thí điểm mô hình Trung tâm Điều hành ĐTTM, xây dựng nền hành chính công khai, minh bạch, hoạt động hiệu lực, hiệu quả, lấy người dân làm trung tâm. TP. Móng Cái cũng là đơn vị cấp huyện đầu tiên cả nước kết nối với Trung tâm thông tin - điều hành của Chính phủ. TP. Móng Cái đã triển khai, vận hành thử nghiệm 22 tính năng, hợp phần của thành phố thông minh, trong đó có 10 tính năng dành cho công chức (của App IOC) và 12 tính năng, hợp phần dành cho công dân (app Smart Quảng Ninh).

VẪN CÒN NHIỀU KHÓ KHĂN, THÁCH THỨC

Dù bước đầu đã đạt được những thành quả nhất định, nhưng con đường đến với ĐTTM của Quảng Ninh cũng đối mặt với nhiều thách thức, cụ thể như sau:

- ĐTTM là một khái niệm mới còn có những cách hiểu chưa được toàn diện, thống nhất về một số lĩnh vực, như về: công nghệ thông tin, số hóa trong phát triển ĐTTM; chưa nhận thức đầy đủ, toàn diện những hợp phần cần có để phát triển đồng bộ ĐTTM.

- Nhận thức của người dân đối với chính sách còn hạn chế. Mặc dù chính sách ban hành rất thiết thực, nhưng do thói quen của người dân, nên việc thực thi chính sách theo đúng mục tiêu còn nhiều khó khăn.

- Chưa có chính sách thu hút các công ty công nghệ thông tin về kinh doanh và đầu tư vào "xây dựng ĐTTM", chưa có kế hoạch cụ thể phối hợp với công ty công nghệ xây dựng khung kiến trúc để thống nhất, đồng bộ hóa hạ tầng công nghệ thông tin phục vụ xây dựng ĐTTM.

- Chưa ban hành được chính sách cụ thể về nguồn vốn cho xây dựng hạ tầng thông minh. Nguồn vốn ban đầu chủ yếu vẫn từ vốn ngân sách nhà nước, tuy nhiên nguồn vốn này có hạn, nguy cơ không đủ nguồn lực để duy trì và phát triển hạ tầng và ứng dụng công nghệ thông tin trong nhiều năm qua.

NHỮNG GIẢI PHÁP CẦN THỰC HIỆN TRONG THỜI GIAN TỚI

Tháng 3/2020, UBND tỉnh Quảng Ninh ban hành Kế hoạch số 47/KH-UBND về phát triển ĐTTM tỉnh Quảng Ninh giai đoạn 2020-2025, định hướng đến năm 2030. Theo đó, lộ trình được đặt ra tiếp theo là: Đến năm 2025, Quảng Ninh có 4 ĐTTM tại 4 thành phố; Đến năm 2030, các địa phương còn lại đạt được các tiêu chí của ĐTTM, tập trung vào các lĩnh vực: quản lý đô thị, chiếu sáng, giao thông, cấp thoát nước, thu gom và xử lý rác thải, lưới điện, hệ thống cảnh báo rủi ro thiên tai, xây dựng hạ tầng dữ liệu không gian đô thị, hợp nhất các dữ liệu đất đai, dữ liệu về xây dựng và các dữ liệu khác trên nền GIS tại tối thiểu 4 thành phố trên địa bàn, cung cấp các tiện ích ĐTTM phục vụ người dân.

Nhằm hoàn thành đúng lộ trình xây dựng ĐTTM tại Quảng Ninh, tác giả đề xuất một số giải pháp sau:

Thứ nhất, tuyên truyền nâng cao nhận thức về ĐTTM. Trước tiên là chú trọng nâng cao nhận thức của các cơ quan, tổ chức, cá nhân trong toàn xã hội về sự cần thiết và lợi ích của việc xây dựng ĐTTM trong giai đoạn hiện nay. Tiếp theo, cần nâng cao hiểu biết, nhận thức, trách nhiệm và năng lực xây dựng ĐTTM cho các cơ quan nhà nước, cán bộ, công chức. Các cơ quan thông tin đại chúng có trách nhiệm tuyên truyền về ĐTTM để tạo sự đồng thuận, hưởng ứng mạnh mẽ trong toàn xã hội.

Thứ hai, nghiên cứu, phối hợp và đề xuất với các bộ, ngành, tổ chức xây dựng, trình Chính phủ, Thủ tướng Chính phủ các văn bản quy phạm pháp luật quy định chi tiết các nội dung của “xây dựng ĐTTM”. Về lâu dài, cần rà soát hệ thống pháp luật và văn bản dưới luật cũng như các chính sách liên quan đến “xây dựng ĐTTM” để có lộ trình bổ sung, sửa đổi cho phù hợp với mô hình phát triển kinh tế - xã hội chung của đất nước.

Thứ ba, huy động mọi nguồn lực, ưu tiên đầu tư kinh phí cho việc xây dựng ĐTTM từ nguồn vốn đầu tư cho khoa học, công nghệ và các nguồn vốn khác. Xây dựng cơ chế khuyến khích đối với các tổ chức, cá nhân, doanh nghiệp công nghệ thông tin trong và ngoài nước. Có chế độ khuyến khích các địa phương triển khai xây dựng, thành lập các trung tâm phát triển công nghệ thông tin - truyền thông.

Thứ tư, xây dựng nguồn nhân lực có trình độ công nghệ thông tin cao để đáp ứng yêu cầu phát triển ĐTTM. Đặc biệt, cần kiện toàn, bồi dưỡng kiến thức, nghiệp vụ về công nghệ thông tin cho đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức làm ở vị trí công nghệ thông tin. Chú trọng xây dựng và quản lý quy hoạch nguồn nhân lực công nghệ thông tin, đảm bảo đáp ứng yêu cầu khi triển khai thực hiện.

Thứ năm, hình thành, kết nối liên thông, duy trì và vận hành hệ thống dữ liệu không gian đô thị số hóa và cơ sở dữ liệu đô thị tỉnh Quảng Ninh. Phát triển các hệ thống nền tảng phát triển Chính quyền điện tử, Chính quyền số, thành phố thông minh; duy trì kết nối liên thông gửi nhận văn bản điện tử tới 100% bộ, ngành trung ương và các tỉnh/thành phố. Xây dựng kho dữ liệu riêng đối với các sở, ban, ngành dựa trên các nền tảng cơ sở dữ liệu có tốc độ truy xuất thông tin cao và khối lượng lưu trữ lớn. Dẫn hình thành nền kinh tế thông minh, chính quyền số, giao thông thông minh, môi trường thông minh, cuộc sống thông minh và dân cư thông minh. Nâng cao năng lực bảo vệ an ninh, an toàn thông tin mạng và xử lý sự cố. □

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Thủ tướng Chính phủ (2018). *Quyết định số 950/QĐ-TTg, ngày 01/8/2018 phê duyệt Đề án phát triển ĐTTM bên vịnh Việt Nam giai đoạn 2018-2025 và định hướng đến năm 2030*
2. Tỉnh ủy Quảng Ninh (2020). *Chương trình hành động số 36-CTr/TU, ngày 10/01/2020 về thực hiện Nghị quyết số 52-NQ/TW, ngày 27/9/2019 của Bộ Chính trị về một số chủ trương, chính sách chủ động tham gia cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư*
3. UBND tỉnh Quảng Ninh (2019). *Quyết định số 3644/QĐ-UBND ngày 29/8/2019 về phê duyệt, phê duyệt điều chỉnh Đề án Triển khai mô hình thành phố thông minh tỉnh Quảng Ninh giai đoạn 2017-2020*
4. UBND tỉnh Quảng Ninh (2019). *Kế hoạch hành động số 83/KH-UBND, ngày 27/3/2019 thực hiện Nghị quyết số 17/NQ-CP, ngày 07/3/2019 của Chính phủ về một số nhiệm vụ, giải pháp trọng tâm phát triển Chính phủ điện tử giai đoạn 2019- 2020, định hướng đến 2025*
5. UBND tỉnh Quảng Ninh (2020). *Quyết định số 47/KH-UBND, ngày 09/3/2020 ban hành Kế hoạch phát triển ĐTTM tỉnh Quảng Ninh giai đoạn 2020-2025, định hướng đến năm 2030*
6. Yến Vy, Đỗ Quang (2020). *Quảng Ninh - Thành phố thông minh: Kỳ vọng và cơ hội*, truy cập từ <http://baoquangninh.com.vn/truyen-hinh/E-MAGAZINE/202006/thanh-pho-thong-minh-ky-vong-va-co-hoi-2488019/>